

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 6 III 2015

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Ryszard Czerniawski

KMP. 575.30.2014

Pan

Ludwik Węgrzyn

Prezes Zarządu Związku Powiatów
Polskich

Sumaryczny Pakt Ryszard Czerniawski

Uprzejmie informuję, iż w dniu 18 stycznia 2008 r. Minister Sprawiedliwości, na podstawie uchwały Rady Ministrów Nr 144/2005 z dnia 25 maja 2005 r. – powierzył Rzecznikowi Praw Obywatelskich pełnienie funkcji Krajowego Mechanizmu Prewencji, w rozumieniu art. 3 Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, zwanego dalej OPCAT, Protokół (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192). Powyższy Protokół, przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku (w dniu 18 grudnia 2002 r.) został ratyfikowany przez Rzeczpospolitą Polską w dniu 2 września 2005 r., na podstawie uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie - stanowi zatem część polskiego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowany, zgodnie z treścią art. 91 Konstytucji RP. Ponadto w dniu 18 listopada 2011 r. weszła w życie ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich, w której określono uprawnienia Rzecznika w zakresie wykonywania Krajowego Mechanizmu Prewencji.

Zgodnie z OPCAT Krajowemu Mechanizmowi Prewencji przyznane zostały uprawnienia do regularnego sprawdzania sposobu traktowania osób pozbawionych wolności w miejscach zatrzymań. Zgodnie z definicją art. 4 OPCAT, pod tym pojęciem kryją się wszystkie miejsca pozostające pod jurysdykcją i kontrolą Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie przebywają lub mogą przebywać osoby pozbawione wolności na podstawie polecenia organu władzy publicznej bądź za jego namową, zgodą lub przyzwoleniem. Z kolei

pozbawienie wolności oznacza jakąkolwiek formę zatrzymania lub uwięzienia bądź umieszczenia osoby w publicznym lub prywatnym miejscu odosobnienia, którego osobie tej nie wolno z własnej woli opuszczać, na mocy polecenia jakiegokolwiek władzy sądowej, administracyjnej lub innej.

Tak szerokie ujęcie definicji pojęcia pozbawienia wolności oraz miejsc zatrzymań oznacza, iż zadaniem Krajowego Mechanizmu Prewencji w Polsce jest przeprowadzanie wizytacji w około dwóch tysięcy różnego rodzaju jednostek. Są to między innymi zakłady karne, areszty śledcze, pomieszczenia dla osób zatrzymanych jednostek organizacyjnych Policji, izby wytrzeźwień, domy pomocy społecznej, ośrodki strzeżone dla cudzoziemców, szpitale psychiatryczne, jak i placówki dla nieletnich takie jak: zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich, młodzieżowe ośrodki wychowawcze oraz młodzieżowe ośrodki socjoterapii.

Krajowy Mechanizm Prewencji ma także prawo do przedstawiania rekomendacji właściwym władzom, w celu poprawy traktowania oraz warunków bytowych osób pozbawionych wolności i zapobieganiu torturom oraz innemu okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu. Przy prezentowaniu tych zaleceń bierze pod uwagę odpowiednie normy Organizacji Narodów Zjednoczonych. Mechanizm przedstawia także propozycje i uwagi odnośnie do obowiązujących oraz projektowanych przepisów prawnych oraz co roku sporządza i następnie publikuje raport ze swojej działalności.

W celu umożliwienia Krajowemu Mechanizmowi Prewencji realizacji powyższych zadań, jego członkowie mają prawo dostępu do wszystkich informacji dotyczących liczby osób pozbawionych wolności w miejscach zatrzymań, liczby tych miejsc oraz ich położenia. Wizytacje prowadzone przez Mechanizm są niezapowiedziane i mają charakter prewencyjny. Przeprowadzając je, członkowie Mechanizmu mają zapewniony dostęp do wszystkich informacji dotyczących traktowania tych osób, warunków ich zatrzymania. Mają także możliwość odbywania prywatnych rozmów, bez świadków, z wybranymi przez siebie osobami pozbawionymi wolności oraz innymi osobami, co do których uznają, że mogą one dostarczyć istotnych informacji. Dokonują także oglądu pomieszczeń wchodzących w skład wizytowanego miejsca zatrzymań, oraz analizy dokumentacji prowadzonej w wizytowanym miejscu. Zwięźczenie każdej wizytacji stanowi informacja zawierająca rekomendacje dla władz jednostki, której wyciąg dostępny jest na stronie

internetowej Biura Rzecznika Praw Obywatelskich.

Mając na uwadze okoliczność, iż informacje o działalności Rzecznika Praw Obywatelskich pełniącego funkcję Krajowego Mechanizmu Prewencji nie są ciągle znane podmiotom, które mogą być objęte wizytacją (domy pomocy społecznej), a dla których często podmiotem prowadzącym jest powiat, uprzejmie proszę o podjęcie działań celem poinformowania tych podmiotów o uprawnieniach Krajowego Mechanizmu Prewencji wynikających z Protokołu oraz ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r. poz. 1648). Będę również zobowiązany za umieszczenie stosownej informacji na Państwa stronie internetowej.

[Handwritten signature]